

УДК 378.091.3:376.011.3-056.34]:001.895
DOI <https://doi.org/10.30970/PS.2022.14.9>

ІННОВАЦІЙНІСТЬ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ РОБОТИ З ОСОБАМИ З АУТИЗМОМ

Тетяна Скрипник

*Київський університет імені Бориса Грінченка,
Бульвар Ігоря Шамо, 18/2, м. Київ, Україна, 02154
e-mail: t.skrypnyk@kubg.edu.ua*

Олена Мартинчук

*Київський університет імені Бориса Грінченка,
Бульвар Ігоря Шамо, 18/2, м. Київ, Україна, 02154
e-mail: o.martynchuk@kubg.edu.ua*

Ганна Супрун

*Київський університет імені Бориса Грінченка,
Бульвар Ігоря Шамо, 18/2, м. Київ, Україна, 02154
e-mail: h.suprun@kubg.edu.ua*

У статті розкрито актуальність потреби в компетентних та конкурентноспроможних фахівцях спеціальної освіти щодо надання підтримки та супроводу осіб з аутизмом для України. Наразі відбувається реформування та оновлення змісту процесу підготовки у вищій школі таких педагогічних кадрів. Особливості розладів аутистичного спектра мають специфічний вплив на здійснення підтримки цих осіб та вимагають від фахівців володіти певною системою компетентностей та особистісних рис. У роботі представлено актуальність компетентнісного, особистісно та практико-орієнтованого підходів до навчання студентів за спеціальністю «Спеціальна освіта». Уточнено сутність інноваційності як вирішальної особливості окреслених підходів на освітній програмі «Втручання при аутизмі» Київського університету імені Бориса Грінченка. Стаття розкриває інноваційність змісту схеми освітнього процесу «аудиторія – Центри компетентностей – реальне робоче місце». Показано унікальність розроблення програм навчальних дисциплін з урахуванням вікового принципу надання підтримки особам з аутизмом на різних вікових етапах. Розкрито зв'язки між завданнями різних видів практики та завданнями програм навчальних дисциплін, їх наступність. Проілюстровано використання сучасних навчальних методів під час освітнього процесу та ефективні практики на освітній програмі «Втручання при аутизмі» для другого (магістерського) рівня освіти для контактної та дистанційної форм навчання. Стаття представляє досвід підготовки фахівців спеціальної освіти для роботи з особами з аутизмом на освітній програмі «Втручання при аутизмі» Київського університету імені Бориса Грінченка. Визначено перспективний напрямок дослідження обраної теми.

Ключові слова: особи з аутизмом, фахівці спеціальної освіти, підготовка фахівців спеціальної освіти, практико-орієнтована підготовка.

Українське суспільство формує високий запит на компетентного та ефективного фахівця спеціальної освіти, зокрема для роботи з особами з аутизмом. Тенденція збільшення кількості осіб з розладами аутистичного спектра (РАС) відстежується в Україні, як і в усьому світі. Вітчизняна практика надання підтримки цій категорії осіб немає сталого і

успішного досвіду. Найвні численні запити стейкхолдерів щодо якісної підготовки фахівців спеціальної освіти для ефективного навчання, виховання та розвитку осіб з аутизмом.

Особи з РАС мають унікальну психічну організацію, що зумовлює необхідність особливого підходу до їхнього навчання і розвитку з опорою на методи з науково доведеною ефективністю (Денверська модель втручання, ТЕАССН, «Прикладний аналіз поведінки», «Сенсорна інтеграція Айрес», PECS та ін.).

Концепція Нової української школи окреслює вчителя нового часу як агента змін, коуча та фасилітатора, тьютора і модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини [1]. Для реалізації цієї мети система вищої освіти має бути готовою перейти на інший рівень підготовки майбутніх фахівців спеціальної освіти.

Як відомо, підготовка фахівців спеціальної освіти на сучасному етапі розвитку вищої школи ґрунтується на особистісно-орієнтованій парадигмі та формуванні професійної компетентності [2; 3; 4]. М. Шеремет, Д. Супрун, С. Кондукова наголошують на наближенні українських традицій до ідеї європейського освітнього простору, що поєднує освіту, дослідницьку діяльність та технологічні інновації [2].

Дослідження О. Мартинчук (2018) окреслюють компетентнісну модель майбутнього спеціального педагога для успішної діяльності в умовах інклюзивного середовища [3; 4].

Сучасні філософські та методологічні пошуки щодо підвищення ефективності вищої освіти зосереджені на впровадженні практико-орієнтованого підходу до підготовки педагогів, юристів, фахівців сфери туризму та бізнесу (В. Андрущенко, К. Радченко, С. Терепищій, В. Яроцький).

Практико-орієнтований підхід передбачає орієнтування на кінцевий продукт навчання, яким за визначенням І. Пальшкової є формування та вироблення у здобувачів практичних навичок у застосуванні технологій навчання і виховання [5, с. 82]. За такого підходу мета і завдання навчальних дисциплін стають результатами (продуктом) навчання, які описуються як перелік практичних дій, здатностей, професійних компетенцій, якими оволодіває студент.

І. Пальшкова розкриває динаміку оволодіння студентом професійними компетентностями в контексті практико-орієнтованого підходу, яка відбувається від конкретного досвіду практичної професійної діяльності до розуміння світогляду і цінностей педагога, який її здійснює, усвідомлення в меті і засобах теоретичних основ, наукового підґрунтя такої діяльності, втілення соціальних норм у взаємодії педагога з учнем/вихованцем [6, с. 252].

Окремі дослідження (С. Дубяга, В. Гузь, Г. Шкільова) уточнюють практико-орієнтований підхід у підготовки майбутніх учителів як діяльнісно-компетентнісний. За такого підходу увесь процес навчання набуває діяльнісного характеру [7, с. 101; 8]. Студенти під час навчання отримують досвід професійної діяльності в спеціально створених умовах вищого навчального закладу.

Інноваційність у педагогічній практиці І. Дичківська розкриває через розуміння терміну інновація (від лат. *innovatio* – оновлення, зміна) як нововведення, зміна, новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях [8, с. 11]. Інноваційність у педагогічній діяльності ґрунтується на осмисленні практичного досвіду, орієнтована на зміни з метою підвищення результативності, отримання нового знання та формування якісного іншої педагогічної практики [8, с. 155; 9].

Сучасний вітчизняний досвід підвищення якості освіти в Київському університеті імені Бориса Грінченка ґрунтується на впровадженні Нової освітньої стратегії, однією зі складових якої є реалізація моделі практико-орієнтованого навчання студентів: «аудиторія – центри компетентностей – реальне робоче місце» [10, с. 25 Концепція]. Під реальним

робочим місцем мається на увазі посада в закладі освіти, яку обіймає студент під час проходження практики.

Окреслені орієнтири та розуміння практико-орієнтованого підходу та інноваційності у педагогічній діяльності дозволило під новим кутом розкрити і втілити означений підхід у освітній програмі з підготовки фахівців спеціальної освіти за спеціальністю Спеціальна освіта 016 на освітній програмі 016.00.02 Втручання при аутизмі другого (магістерського) рівня.

Мета статті – розкрити інноваційність впровадження практико-орієнтованої схеми навчання під час підготовки фахівців спеціальної освіти на освітній програмі «Втручання при аутизмі» другого (магістерського) рівня.

Унікальність освітньої програми полягає не тільки в тому, що вона є першою на теренах української вищої школи. За цією освітньою програмою здійснюється підготовка фахівців-експертів та лідерів щодо впровадження ефективної підтримки і супроводу осіб з аутизмом у закладах освіти, створення умов для їхньої соціальної адаптації та самореалізації. Для цього передбачено посилення практико-орієнтованої складової підготовки, адже здобувачам потрібно усвідомити наявний вітчизняний стан освітнього й корекційно-розвивального процесів для осіб з аутизмом та оволодіти методами досягнення бажаних позитивних змін. Тому для реалізації мети статті визначено такі завдання: 1) представити зміст схеми освітнього процесу «аудиторія – центри компетентностей – реальне робоче місце»; 2) висвітлити унікальність розроблення програм навчальних дисциплін щодо надання підтримки особам з аутизмом у різні вікові періоди; 3) розкрити зв'язки між завданнями практик та змістом і завданнями навчальних дисциплін; 4) продемонструвати ефективні методи навчання та успішні практики на освітній програмі.

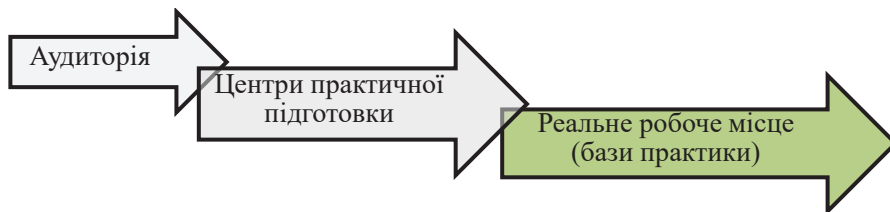

Рис.1. Схема практико-орієнтованого освітнього процесу для спеціальності 016 Спеціальна освіта

Змістом представленої схеми практико-орієнтованого навчання (рис. 1) на освітній програмі «Втручання при аутизмі» другого (магістерського) рівня передбачає, що програмові результати навчання реалізуються на різних рівнях на кожному з етапів підготовки здобувачів.

В аудиторії студенти мають змогу на теоретичному рівні осягнути наукові засади дисципліни. Навіть у межах аудиторного етапу навчання викладачі мають такий орієнтир, як активізація пошукової активності здобувачів, їхньої здатності до самостійного і критичного мислення, креативних розробок, долучення до командної роботи. Для цього застосовуються такі сучасні методи навчання: пояснювально-ілюстративний, проблемне навчання, частково-пошуковий, словесні (пояснення, навчальна дискусія), наочні (демонстрація презентацій, відео-роликів, відео-уроків, відео-кейсів), аналіз науково-методичних

джерел та нормативних документів, відео-лекція у поєднанні з текстовою, «перевернуте навчання», самонавчання.

У межах вивчення навчальних дисциплін здобувачі мають змогу відпрацювати певні прийоми і вправи, важливі для впливу на психофізичний стан дітей з РАС, для формування соціально-емоційних та комунікативно-мовленнєвих навичок. Це відбувається під час семінарських і практичних занять у Центрах компетентностей, створених на матеріально-технічній базі Київського університету імені Бориса Грінченка. Тут здобувачі мають змогу ознайомитись із прикладами впровадження тієї чи іншої методики в створеному освітньому просторі (Центр інклюзивної освіти, Центра «Аутизм-Академія»). Матеріально-технічне оснащення, реабілітаційне обладнання дають змогу студентам на своєму практичному досвіді випробувати втілення певного методу втручання з науково доведеною ефективністю для осіб з аутизмом. Для цього використовуються такі початкові методи: тренінгові форми занять, мозковий штурм, створення творчих продуктів діяльності. Під час семінарських і практичних занять викладачі мають змогу проводити панельну дискусію, дискусійне коло, формувальне оцінювання, самооцінювання, взаємооцінювання, корпоративне навчання, використовується метод кейсів.

Практика на освітній програмі «Втручання при аутизмі» другого (магістерського) рівня охоплює більше 30% від загального обсягу навчальних кредитів. Здобувачам освіти надана можливість проходити практику в різних типах освітніх закладів для осіб різних вікових категорій та на різних посадах. Завдання практики продовжують формувати результати навчання, теоретичні та практичні основи яких закладено в аудиторії та в Центрах компетентностей.

Розроблення програм навчальних дисциплін на освітній програмі «Втручання при аутизмі» відбувалось з урахуванням вікового принципу здійснення підтримки осіб з аутизмом. У назвах самих дисциплін простежується обрана логіка: «Системна допомога дітям раннього та дошкільного віку з розладами аутистичного спектра», «Системна допомога дітям молодшого шкільного віку з розладами аутистичного спектра», «Системна допомога підліткам та молоді з розладами аутистичного спектра».

Урахування вікових періодів щодо організації та надання підтримки особам з аутизмом відбувається у змісті різних видів практики на освітній програмі: «Виробнича (в установах/закладах для дітей раннього та дошкільного віку) практика» в 2 семестрі, «Виробнича (в установах/закладах для дітей шкільного віку) практика» в 3 семестрі.

Для прикладу зв'язку між завданнями виробничої практики в установах/закладах для дітей з аутизмом шкільного віку, змістом навчальних дисциплін і семінарських/практичних занять у Центрах компетентностей представимо таблицю 1, яка їх описує.

Під час практичних занять з дисципліни «Системна допомога дітям молодшого шкільного віку з розладами аутистичного спектра» з теми 3 «Організація освітнього середовища для безперешкодного навчання дітей з аутизмом у закладі загальної середньої освіти та модифікація освітнього процесу» студенти розробляли і презентували свій проєкт для реальної дитини з аутизмом. Здобувачі могли обрати власну дитину з аутизмом (серед студентів є батьки дітей з РАС), випадок зі своєї професійної діяльності або використати наданий викладачем кейс (опис реальної дитини з РАС).

Ознайомлення з теоретичними основами технології «Класний менеджмент» та науковими засадами організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, особливості його доступності щодо дітей з аутизмом проходить в аудиторії, на базі Центру інклюзивної освіти та Центру практичної підготовки «Аутизм-Академія», які оснащені усім необхідним матеріальним обладнанням.

Викладачі проводять лекційні заняття також на базі Центрів практичної підготовки

для демонстрації конкретних прикладів впровадження технології «Класний менеджмент». У Центрах можна побачити, як відбувається структурування та зонування простору, маркування обладнання, облаштування зони сенсорного розвантаження, розміщення розкладів, правил, рутин. Важливою складовою є індивідуалізація простору, яка передбачає розміщення фото дітей, їх робіт – створення живої атмосфери для освітнього процесу.

Таблиця 1

Реалізація зв'язку навчальних завдань за навчальною схемою «Аудиторія – Центр компетентностей – База практики» на освітній програмі «Втручання при аутизмі»

Дисципліна «Системна допомога дітям молодшого шкільного віку з розладами аутистичного спектра»	
Тема 3. Організація освітнього середовища для безперешкодного навчання дітей з аутизмом у закладі середньої освіти та модифікація освітнього процесу	
Навчальний простір	Завдання
Аудиторія	Ознайомлення з найменш обмежувальним середовищем для учнів з аутизмом; з видами адаптивного обладнання, адаптацією/модифікацією навчального плану; візуальною підтримкою, структурування діяльності, підтримкою асистента учня з РАС.
Центри компетентностей	Створити і презентувати проєкт організації освітнього середовища для конкретної дитини з аутизмом (власна дитина, приклад з професійного досвіду)
Бази практики	Розробити для учня закладу освіти, де відбувається практика, проєкт безпечного, здоров'язбережувального та ефективного освітнього середовища на основі технології «Класний менеджмент»

Підготовка фахівців спеціальної освіти на освітній програмі 016.00.02 Втручання при аутизмі другого (магістерського) рівня передбачає таку послідовність видів практики: виробничу (у закладах для дітей різних вікових категорій та управлінську) і переддипломну.

Під час виробничої практики в установах/закладах для дітей раннього та дошкільного віку відбувається формування професійної компетентності у сфері оцінки особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку з розладами аутистичного спектра та їхніх особливих освітніх потреб, індивідуального стилю професійної діяльності.

Виробнича (управлінська) практика створює умови для отримання здобувачами досвіду професійного орієнтування щодо діяльності керівників закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами (ООП) та інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ).

У процесі виробничої практики в установах/закладах для дітей шкільного віку студенти виконують завдання, які спрямовані на оцінювання стану розвитку дітей шкільного віку з розладами аутистичного спектра, планування та впровадження інноваційних методик і технологій для їхньої підтримки і супроводу, уміння приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, координувати діяльність команди супроводу.

Переддипломна дослідницька практика спрямована на виконання таких завдань, які формують у студентів уміння здійснювати пошук, аналіз та узагальнення науково-дослідних матеріалів за результатами власного магістерського дослідження; розв'язувати складні завдання дослідницького характеру; формувати індивідуальний стиль професійної діяльності; набувати здатності планувати та надавати фахову допомогу особам з аутизмом з урахуванням командної взаємодії з їхніми батьками та іншими фахівцями; здійснювати подальше оцінювання ефективності та результативності проведеної діяльності.

Наступна таблиця 2 на прикладі одного із завдань «Виробничої (в установах/закладах для дітей шкільного віку) практики» розкриває зв'язок з дисциплінами, які вивчаються на освітній програмі.

Таблиця 2

Зв'язок між завданнями практики і навчальними дисциплінами на освітній програмі «Втручання при аутизмі»

Завдання практики	Навчальна дисципліна
Розроблення Моделі супроводу учня з РАС із визначенням SMART-цілей на основі вивчення особливих освітніх потреб.	«Оцінювання особливих освітніх потреб та консультативний супровід родин і фахівців» «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти»
Розроблення стратегії та алгоритму впровадження альтернативної та допоміжної комунікації для учня з РАС	«Альтернативна та допоміжна комунікація» «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти»
Розроблення проєкту «Рівний-Рівному», спрямованого на формування соціальних навичок учня з аутизмом разом з однолітками (з урахуванням відповідної SMART-цілі, розроблення етапів та очікуваних результатів)	«Методи формування соціальних навичок» «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти»
Розроблення та проведення консультації батькам з урахуванням оцінки особливих освітніх потреб учня, стратегії впровадження альтернативної та допоміжної комунікації, проєкту «Рівний-Рівному»	«Оцінювання особливих освітніх потреб та консультативний супровід родин і фахівців»

Виконання завдань практики передбачає постійний консультативний супровід з боку викладачів кафедри, які є керівниками практики для студентів. Цей супровід здійснюється систематично у формі щотижневих супервізійних зустрічей (очно або дистанційно) для надання методичної допомоги здобувачам освіти. Така форма роботи є актуальною і затребуваною студентами.

Кожен вид практики спрямований на реалізацію низки програмових результатів навчання, який відбувається на робочому місці здобувачем освіти в різних установах і закладах освіти, на різних посадах. Узагальнено ця особливість підготовки здобувачів на освітній програмі «Втручання при аутизмі» представлена в таблиці 3.

Дані таблиці дають змогу побачити, що практика на освітній програмі «Втручання при аутизмі» створює умови для отримання досвіду супроводу осіб з аутизмом на усіх вікових етапах, на різних посадах та в різних типах освітніх закладів. Такий підхід є інноваційним та актуальним у сучасній вищій освіті України та заслуговує на поширення і впровадження у практику підготовки фахівців спеціальної освіти щодо надання підтримки особам з аутизмом.

Висновки.

У статті представлено зміст інноваційної схеми підготовки («аудиторія – Центри компетентностей – реальне робоче місце») фахівців спеціальної освіти на освітній програмі «Втручання при аутизмі» другого (магістерського) рівня освіти Київського університету імені Бориса Грінченка. Розкрито унікальність розроблення програм навчальних дисциплін з опорою на віковий принцип надання підтримки особам з аутизмом у різні вікові періоди. Проілюстровано зв'язки між завданнями різних видів практик та змістом завдань навчальних дисциплін. Висвітлено сучасні та ефективні методи навчання та успішні практики, які використовуються на освітній програмі «Втручання при аутизмі».

Подальший науковий пошук доцільно спрямувати на визначення ефективності навчання та відповідності отриманих результатів очікуванням здобувачів вищої освіти, рекомендацій щодо вдосконалення та покращення процесу підготовки від стейкхолдерів.

Таблиця 3

Освітні установи та посади, які передбачені для проходження під час різних видів практик на освітній програмі «Втручання при аутизмі»

Вид практики	Установа / заклад освіти	Посада
Виробнича (в установах/закладах для дітей раннього та дошкільного віку) практика	Заклади дошкільної освіти (спеціальні, з інклюзивною формою навчання) та реабілітаційні центри	Вчитель-дефектолог / вчитель реабілітолог / дефектолог / вчитель спеціальної освіти (відповідно до оновленого в 2022 р. Класифікатора професій)
Виробнича (управлінська) практика	Спеціальні школи для дітей з особливими освітніми потребами / Навчально-реабілітаційні центри / спеціальні заклади дошкільної освіти / заклади шкільної освіти комбінованого типу / інклюзивно-ресурсні центри	Заступник директора з навчально-виховної роботи / вихователь-методист / директор / фахівець (консультант) ІРЦ
Виробнича (в установах/закладах для дітей шкільного віку) практика	Заклади загальної середньої освіти (спеціальні, з інклюзивною формою навчання) / Навчально-реабілітаційні центри	Вчитель-дефектолог / вчитель спеціальної освіти (відповідно до оновленого в 2022 р. Класифікатора професій)
Переддипломна (дослідницька) практика	Установи / заклади дошкільної та загальної середньої освіти (спеціальні та з інклюзивною формою навчання) / реабілітаційні центри, інклюзивно-ресурсні центри	Вчитель-дефектолог / фахівець (консультант) інклюзивно-ресурсного центру / вчитель спеціальної освіти (відповідно до оновленого в 2022 р. Класифікатора професій)

Список використаної літератури:

1. Формула НУШ. Електронний ресурс: <https://nus.org.ua/about/formula/>
2. Шеремет М. К., Супрун Д. М., Кондукова С. В. Професійна підготовка фахівців спеціальної освіти в умовах сьогодення. *Інноваційні підходи в освіті та реабілітації дітей із особливими освітніми потребами*: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 14-15 травня 2020 : До 15-річчя ВГО “Українська асоціація корекційних педагогів” / НПУ імені М. П. Драгоманова ; Факультет спеціальної та інклюзивної освіти ; ВГО “Українська асоціація корекційних педагогів”. – Київ, 2020. – С. 6-10.
3. Мартинчук О. В. Нова освітня стратегія підготовки майбутніх фахівців зі спеціальної освіти в Київському університеті імені Бориса Грінченка. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*. Збірник наукових праць. Вип.9. Т.2. Кам'янець-подільський: Медобори-2006, 2017. С. 116-124.
4. Мартинчук О. В. Концепція підготовки майбутніх фахівців у галузі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2018. № (1) 15. С. 49-53.
5. Пальшкова І. О. Використання практико-орієнтованого підходу у професійному навчанні майбутніх педагогів. *Педагогіка вищої та середньої школи* : зб. наук. праць / редкол. : В. К. Буряк, Л. В. Кондрашова, Г. Б. Штельмах та ін. Кривий Ріг, 2004. Вип. 8. С. 81-88.
6. Пальшкова І. О. Професійно-педагогічна культура майбутнього вчителя початкової школи: практико-орієнтований підхід. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету*. Педагогічні науки. 2015. Вип.67. С. 251-257.
7. Дубяга С., Гузь В., Шкільова Г. Праткико-орієнтований підхід до підготовки майбутніх учителів початкової школи. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Педагогіка. №2 (23). 2019. С. 100-105.

8. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. 218 с.
9. Антонова О. Є. Практико-орієнтований підхід у формуванні професійної майстерності майбутнього вчителя. *Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання: монографія за ред. О. А. Дубасенка*. Житомир. Вид-во Рута, 2016. С. 265-285.
10. Стратегія (Програма) розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка на 2018-2022 рр. Київ, 2018. 71 с.

INNOVATIVE PRACTICE-ORIENTED TRAINING OF FUTURE SPECIAL EDUCATION SPECIALISTS TO WORK WITH A PERSON WITH AUTISM

Tetiana Skrypnyk

*Borys Grinchenko Kyiv University,
blvd. I. Shamo, 18/2, Kyiv, Ukraine, 02154
e-mail: t.skrypnyk@kubg.edu.ua*

Olena Martynchuk

*Borys Grinchenko Kyiv University,
blvd. I. Shamo, 18/2, Kyiv, Ukraine, 02154
e-mail: o.martynchuk@kubg.edu.ua*

Hanna Suprun

*Borys Grinchenko Kyiv University,
blvd. I. Shamo, 18/2, Kyiv, Ukraine, 02154
e-mail: h.suprun@kubg.edu.ua*

The article reveals the relevance of the need for competent and competitive specialists in special education for the provision of support and accompaniment to persons with autism for Ukraine. Currently, reforming and updating the content of the training process in higher education for such pedagogical personnel is underway. The specifics of autism spectrum disorders have a specific impact on providing support to these individuals and require specialists to possess a certain system of competencies and personal traits. The paper presents the relevance of competency-based, personal and practice-oriented approaches to the education of students majoring in "Special Education". The essence of innovativeness as a decisive feature of the outlined approaches in the educational program "Intervention in autism" of the Borys Grinchenko Kyiv University named after has been specified. The article reveals the innovative content of the scheme of the educational process "audience – Competence Centers – real workplace". The uniqueness of the development of programs of educational disciplines taking into account the age principle of providing support to persons with autism at different age stages is shown. The connections between the tasks of various types of practice and the tasks of programs of educational disciplines, their continuity, are revealed. The use of modern educational methods during the educational process and effective practices in the educational program "Intervention in autism" for the second (master's) level of education for face-to-face and mixed forms of education are illustrated. The article presents the experience of training special education specialists to work with individuals with autism at the educational program "Intervention in Autism" of the Borys Grinchenko Kyiv University. The prospective research direction of the selected topic is defined.

Key words: persons with autism, special education specialists, training of special education specialists, practice-oriented training.